

Aksjon mot fødekaos
v/ Ingeborg Altern Vedal
Haslekroken 1a

0575 OSLO

Vår ref:
200600376-6/401
Saksbehandler:
Gunvor Ånestad, tlf. 62 58 55 13 / 976 76 345

Deres ref:

Dato:
21.6.2006

Fødeplasser i Oslo og Akershus

Vi viser til åpent brev vi mottok pr. e-post 19.6.2006.

Brevet inneholder omfattende kommentarer og spørsmål om fødesituasjonen i hovedstadsområdet. Vi vil gi en orientering om status og forklare hvordan problemstillinger knyttet til håndteringen av fritt sykehusvalg for fødende i hovedstadsområdet har skapt en tiltakende uoversiktlig henvisningssituasjon for gravide kvinner i 2006.

Vi beklager dersom fødekvinne har følt seg utrygge i fødesituasjonen. Helse Øst RHF har som mål å gi gode og likeverdige helsetjenester til alle som trenger det, med god kvalitet og høy kompetanse. Vi er derfor også opptatt av at foretakene skal ha forutsigbare rammer, slik at de kan tilrettelegge for dette.

Historikk

Fødeavdelingen ved Aker universitetssykehus ble avvirket i mai 2004 etter en grundig vurdering av fødetilbudet i hovedstadsområdet og i henhold til Nasjonale retningslinjer for fødselsomsorgen. ABC-tilbudet ved Aker ble overført med daværende personale til Ullevål universitetssykehus. Øvrige ansatte – jordmødre, barnepleiere og kontorpersonell - fikk tilbud om nye stillinger ved de øvrige sykehusene i regionen. I virksomhetsoverdragelsen som ble gjennomført fikk samtlige av personalet ved Aker oppfylt sitt førstevalg av nytt sykehus/arbeidssted. Den samlede fødekapasiteten i hovedstadsområdet ble opprettholdt. Helse Øst har siden denne omleggingen fulgt opp fødetilbudet gjennom rapporteringer til styret i Helse Øst og i dialog med foretakene.

Vi kan gi fødeaksjonen rett i at Helse Øst den siste tiden har hatt fokus på håndteringen av fritt sykehusvalg for fødende i hovedstadsområdet. Dette har vært viktig fordi et økt antall kvinner, som har benyttet sin rett til fritt sykehusvalg, søkte seg spesielt til Ullevål universitetssykehus og dels også til Rikshospitalet. Som kjent hører Rikshospitalet til Helse Sør RHF, men betjener Helse Øst med ca. 2000 fødsler pr. år. De to nevnte sykehusene har mottatt flere søknader enn de har hatt kapasitet

til, da sykehusene har vært "førstevalget" for mange kvinner. Ved Ullevål synes den økte søkningen bl.a. å skyldes pasienthotelltilbudet som har blitt et meget populært tilbud for kvinner/familie i barseltiden.

400 nye fødeplasser

Tidlig i 2006 foretok Helse Øst en gjennomgang av fødekapasiteten i regionen sett opp mot utviklingen i antallet fødsler. (Se vedlagte brev datert 24.3.2006 til Helse- og omsorgsdepartementet). I forbindelse med denne gjennomgangen ble Ullevål universitetssykehus HF og Helse Sør RHF v/Rikshospitalet-Radiumhospitalet HF forespurt om hvilke muligheter sykehusene hadde for å øke kapasiteten. I vurderingen ble det lagt til grunn at nye Akershus universitetssykehus HF ville bli etablert i mellomtiden med et økt antall fødsler i forhold til dagens kapasitet. I tillegg blir det bygget pasienthotell.

Helse Øst har i samråd med Helse- og omsorgsdepartementet, konkludert med at fødetilbudet i hovedstadsområdet skal utvides med inntil 400 flere fødsler pr. år.

Økningen i fødekapasiteten er basert på tall fra Statistisk Sentralbyrå for 2005. Tallene viste at det var en netto økning i antall fødsler i Oslo og Akershus pr. utgangen av 2005 på ca. 400 fødsler sammenlignet med 2003. Netto økning i hele regionen i samme tidsrom var 45 fødsler.

Helse Øst RHF har som forutsetning at en utvidelse av fødekapasiteten i hovedstadsområdet skal løses ved økt utnyttelse av potensialet i egne sykehus, eventuelt ved kapasitet fra Helse Sør RHF. Samlet ressursbruk til fødselsomsorg skal opprettholdes på samme nivå som i dag. Økningen med 400 fødsler utgjør en liten del (2,9 %) av totalvolumet for fødsler ved hovedstadssykehusene som til sammen er på ca. 14 000 fødsler i året.

Helse Øst har nylig bedt de aktuelle helseforetakene i hovedstadsområdet om å gi en rask vurdering av hvorvidt, og i tilfelle i hvilken størrelsesorden, de kan bistå med mottak av flere fødsler. Fristen for tilbakemelding er satt til 26.6.2006. Avhengig av hvor stor andel som kan besørges av egne sykehus, vil Helse Øst gå videre i en drøfting med Helse Sør om utvidelse av avtalen om fødsler for Helse Øst ved Rikshospitalet. Vi har også bedt helseforetakene om å spesifisere behov for eventuelle etablerings- og investeringsmidler i deres vurdering.

Fritt sykehusvalg og regulering av fødekapasiteten

Helse- og omsorgsdepartementet har i brev av 29.5.2006 avklart hvordan retten til fritt sykehusvalg skal praktiseres i forhold til gravide. Departementet slår fast at fødende som er bosatt i Helse Øst har rettslig krav på at Helse Øst RHF skaffer dem et forsvarlig fødetilbud. Når det gjelder retten til å velge hvilket sykehus behandlingen skal utføres, kan imidlertid ikke den gravide kreve at denne rettigheten oppfylles uavhengig av kapasitet ved det sykehuset hun velger. I praksis innebærer dette at det enkelte sykehus kan stanse videre tildeling av fødeplasser dersom en ser at kapasiteten er full på tidspunktet når fødselen er ventet. Pasientens rett til fritt sykehusvalg innebærer ikke en plikt, verken for sykehuset eller sykehusets eier, til å bygge ut tjenestetilbudet ved bestemte sykehus slik at alle som ønsker det kan få helsehjelp, herunder fødselshjelp, ved dette sykehuset. Det regionale helseforetaket skal sørge for et tilbud til regionens innbyggere, men står fritt med hensyn til hvorledes tilbudet skal organiseres, så lenge det er et forsvarlig tilbud med tilstrekkelig kapasitet.

Denne avklaringen av pasientrettighetene og det regionale helseforetakets "sørge for" ansvar har vært grunnleggende for Helse Øst sin mulighet til å beregne kapasitetsbehovet, både totalt og ved det enkelte sykehus. Men først og fremst har klargjøringen vært viktig for å opprettholde kvalitet og forsvarlig behandling ved de mest søkte sykehus. Situasjonen som utviklet seg på Ullevål universitetssykehus har skapt kritiske situasjoner ved at enkelte kvinner til tross for plassmangel ved fødetidspunktet, ønsket å stå på venteliste og henvendte seg ved fødsel. Dette skapte ikke bare en uforsvarlig situasjon for disse kvinnene selv, men også for de øvrige kvinnene som hadde fått lovnad på plass. Dette medførte også et uakseptabelt press på personalet. På tross av dette er det grunn til å presisere at alle kvinner har fått fødeplass, og at de aller fleste kvinner har fått oppfylt sitt første eller andre valg av fødeinstitusjon.

Ullevål universitetssykehus har fremholdt, understøttet av Helse Øst RHF, at sykehuset bør viderehenvise tidlig i svangerskapet når listene er fulle. Dette er blitt gjort for å gi fødekvinnene en god oppfølging helt fra starten i svangerskapet, og sikre en mest mulig forutsigbar og planlagt fødsel ved et annet sykehus. Etter at de rettslige forhold knyttet til kvinnenes valg av fødeinstitusjon er avklart, anser vi også at forholdene for kvinnene som skal føde ved Ullevål og personalet som arbeider der blir mer stabile og forutsigbare.

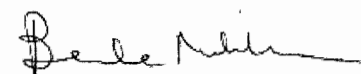
Oppsummering

Helse Øst anser at kapasiteten på fødetilbudet er tilfredsstillende når vi justerer med inntil 400 fødeplasser i hovedstadsområdet. Imidlertid er vi forberedt på at de naturlige svingningene i antall fødsler per måned kan skape uro og så tvil om at kapasiteten er tilstrekkelig. Imidlertid er beregningen av behovet basert på tett oppfølging av fødetilbudet tilbake til 2002.

Kvinnenes frie valg av fødetilbud skal ivaretas på linje med praktisering av pasientrettighetsloven i forhold til andre tjenester. I hovedstadsområdet har vi den unike situasjon at gravide kvinner kan velge mellom fire fødetilbud av høy kvalitet i kort geografisk avstand til hverandre. Videre planlegges det ny moderne fødeavdeling ved Akershus universitetssykehus med pasienthotelltilbud fram mot 2008.

Det arbeides med å oppdatere informasjonen om den nye praktiseringen av fritt sykehusvalg for i alle gravide i Helse Øst. God informasjon til de gravide håper vi vil gjøre det lettere for kvinnene å orientere seg, slik at det så raskt som mulig blir klart hvor de kan føde. Helse Øst vil også arbeide videre med å utvikle det faglige tilbudet og å øke valgmuligheter og differensiering innenfor alminnelige ressursvurderinger og prioritering av behandlingsbehov.

Med vennlig hilsen
Helse Øst RHF

Bente Mikkelsen
adm. direktør

Kristin Lossius
fagdirektør

Vedlegg:

Brev datert 24.3.2006 fra Helse Øst til Helse- og omsorgsdepartementet.

Kopi m/vedlegg:

Helseforetakene i Helse Øst

Diakonhjemmet Sykehus

Lovisenberg Diakonale Sykehus

Helse Sør RHF

Helse- og omsorgsdepartementet

Sosial- og helsedirektoratet

Nasjonalt Råd for fødselsomsorgen, Shdir

Oslo kommune, Byrådsavdeling for helse og velferd v/kommunaldirektør Bjørg

Månunum Andersson